

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА
на дисертаційну роботу
Руцького Сергія Васильовича
«Інформаційне протиборство
в сучасному світовому політичному процесі
в умовах цифрової реальності»,
подану на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 052 – Політологія

1. Актуальність теми дослідження. Дисертаційне дослідження Руцького С. В. є глибоким і своєчасним внеском у розвиток сучасної політичної науки. Актуальність теми не викликає сумнівів, оскільки вона стосується онтологічної зміни природи політичної боротьби, де інформація набула статусу стратегічного збройного ресурсу. Актуальність посилюється тим, що робота зосереджується на особливостях інформаційного протистояння в умовах збройного конфлікту, що є прямим відгуком на виклики національної безпеки України. Дослідження виконує важливий соціальний запит на осмислення ескалації латентних форм політичної агресії та потребує поглиблення цифрової політичної грамотності, як політиків, так і громадян.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Дисертація демонструє високу теоретичну глибину, що є ключовим для спеціальності 052 – Політологія. Здобувач успішно здійснив комплексний аналіз, інтегрувавши технологічні, політичні та соціокультурні детермінанти. Це дозволило осмислити нелінійний, мережецентричний характер сучасних політичних процесів, що є важливим кроком у розвитку теорії політичної комунікації та конфліктології.

Розробка авторської концептуальної моделі та теоретико-методологічних засад для розмежування понять свідчить про глибоке розуміння суті феномену, дозволяючи політологічній спільноті перейти від евфемізмів до чіткої кваліфікації різних стадій конфронтації. Використання

методу моделювання та критичного аналізу дискурсу дозволило не просто описати, а й висвітлити складну динаміку конфліктної взаємодії, що свідчить про ґрунтовну методологічну підготовку автора. Робота відзначається цілісністю та послідовністю викладу. Структура роботи є логічною, а зміст кожного розділу має значну наукову та практичну цінність.

У Розділ 1 «Концептуально-методологічні підходи дослідження інформаційного протиборства в умовах цифрової реальності» автор представляє концептуальну модель, яка слугує надійною теоретичною рамкою, та чітко розмежування понять («протиборство» vs. «війна»). Це забезпечує теоретичну базу для всієї роботи та є важливим внеском у методологію політологічних досліджень конфлікту.

Розділ 2 «Форми та прояви інформаційного протиборства на рівні цифрової реальності» відзначається операційною деталізацією. Здобувач ефективно переводить військово-прикладну концепцію інформаційної переваги у площину політичної стратегії, обґрунтовуючи її як основу мережевої війни. Аналіз алгоритмів, форм та ключових умов реалізації інформаційних операцій (CNO, PSYOP) та конфронтації суб'єктів є значним внеском у розуміння тактики гібридної війни в цифровому середовищі.

Слід відзначити підрозділ (2.3. Конфронтація взаємодії суб'єктів політики в інформаційному просторі), який є важливим для розуміння системності інформаційного протиборства, оскільки він ефективно інтегрує традиційну політологічну аналітику з новітніми технічними викликами. Головна перевага полягає у високій комплексності та стратегічній глибині аналізу. Здобувач демонструє глибоке розуміння структури конфронтації, надаючи чітку та ґрунтовну класифікацію суб'єктів та об'єктів інформаційного протиборства (від психіки індивіда та соціальних об'єктів до транснаціональних корпорацій і медіа-корпорацій). Це є критично важливим для коректного визначення політичного простору конфлікту в мережецентричній реальності. Також, проведено успішний синтез класичних військово-політичних концепцій (американська доктрина інформаційної переваги, поняття «інформаційної зброї» та її унікальні властивості) з аналізом сучасних, «прохолодних» кіберконфліктів (DDoS,

кібершпигунство). Це дозволяє пояснити еволюцію протистояння від Холодної війни до гібридних загроз.

Особливої цінності набуває наголос на людському факторі. Висновок про те, що високий рівень загальної, гуманітарної та інформаційної культури є ключовим імунітетом проти маніпуляцій, переводить дискусію з технічної площини у площину політичної культури та національної безпеки, надаючи рекомендаціям довгостроковий стратегічний характер.

У Розділі 3 «Прийоми та інструменти інформаційного протиборства в соціальних он-лайн мережах» увага фокусується на новітніх і найбільш складних загрозах. В розділі здійснено глибокий аналіз цифрової пропаганди з акцентом на автоматизацію, масштабованість та маніпуляцію алгоритмами. Здобувач ідентифікував новітні форми (deepfake-технології), що дозволило розробити конкретні рекомендації щодо формування інфоімунітету як ключової політичної стратегії.

Особливої уваги заслуговує підрозділ (3.2. Цифрова пропаганда, як інструмент інформаційного протиборства), який є методологічним ядром дисертації, оскільки він здійснює найбільш актуальне та ґрунтовне перетинання політології та цифрових технологій. Особливої наукової цінності набуває глибокий алгоритмічний аналіз ефективності пропаганди. Здобувач фокусується на механізмах та детально розглядає, як комерційні алгоритми соціальних мереж (ехо-камери, посилення когнітивних упереджень) перетворюються на зброю політичного протиборства. Це критично важливо для розуміння сучасної політичної комунікації.

Також, дисертант інтегрує новітні концепції, як-от «цифрова пропаганда» та «соціальна кібербезпека», обґрунтовуючи потребу переходу від класичного контент-аналізу до кількісних методів виявлення дезінформації та аналізу групової поведінки (BotHunter, тематичне моделювання).

Структура даної дисертаційної роботи характеризується продуманістю та внутрішньою логікою. Чітка послідовність забезпечує цілісність наративу — від теоретичної парадигми через системне моделювання до аналізу практичних інструментів. Це дозволяє ефективно вирішити поставлені

завдання та сформувані науково обґрунтовані висновки. Такий підхід свідчить про високий рівень наукового передбачення та надає політичній науці практичні, технологічно обґрунтовані інструменти для захисту раціональності публічного дискурсу та демократичних інститутів.

3. Наукова новизна одержаних результатів. Наукова новизна дослідження в цілому полягає у комплексному та системному підході до вивчення інформаційного протиборства в сучасному світі, що враховує специфіку цифрової реальності. В рамках роботи вперше здійснено глибокий аналіз взаємодії трансформаційних процесів цифрового простору, змін у формах політичної комунікації та зростання латентних проявів політичної агресії в інформаційному середовищі. Запропоновано авторську концептуальну модель інформаційного протиборства в сучасному світовому політичному процесі в умовах цифрової реальності, яка інтегрує аналіз технологічних, політичних та соціокультурних детермінант інформаційного протистояння. Ідентифіковано та класифіковано новітні форми конфронтаційної поведінки суб'єктів політики в цифровому інформаційному просторі, а також розроблено теоретико-методологічні засади для розмежування понять «інформаційне протиборство» та «інформаційна війна» в контексті цифрової реальності. Уточнено роль та значення цифрової пропаганди, вплив інформатизації на ефективність інформаційних ефектів та розуміння інформаційного аспекту загроз у сучасному політичному процесі. Удосконалено розуміння загроз, пов'язаних з інформаційним аспектом, запропоновано авторське бачення феномену інформаційного протиборства та удосконалено аналіз конфронтаційної взаємодії суб'єктів політики в інформаційному просторі.

4. Повнота викладу основних результатів дисертації в публікаціях, зарахованих за темою дисертації. Результати дисертаційного дослідження належним чином апробовані та опубліковані відповідно до найвищих кваліфікаційних вимог, встановлених Міністерством освіти і науки України для здобувачів ступеня доктора філософії (Ph.D.) за спеціальністю 052 – Політологія. Здобувач представив 7 наукових праць за темою дисертації. Із загальної кількості, 3 статті надруковано у фахових наукових

виданнях з політичних наук, що засвідчує високий рівень рецензування та відповідність наукових положень роботи актуальним стандартам галузі. Наявність публікацій у визнаних наукових виданнях підтверджує дієву інтеграцію результатів дослідження у науковий обіг, забезпечуючи необхідну легітимізацію та широке поширення основних теоретичних та практичних положень дисертаційної роботи.

5. Практична значимість роботи є винятково високою, спрямованою на зміцнення інституційної стійкості держави. Результати є прямою основою для розробки стратегій інформаційної безпеки та удосконалення підготовки та ведення інформаційної війни (для державних органів). Аналіз цифрової пропаганди та нових форм конфронтаційної поведінки (deep fake, автоматизовані системи) надає ЗМІ та громадським організаціям інструменти для формування інфоімунітету та підвищення медіаграмотності. Основні положення дисертації достатньо повно викладені у 7 публікаціях, включаючи 3 фахові статті, що підтверджує наукову цінність роботи.

6. Зауваження та дискусійні положення до дисертації. Поряд із високою оцінкою виконаного дослідження, вважаю за необхідне висловити кілька зауважень, які мають дискусійний характер і можуть поглибити обговорення результатів:

1. Дисертація глибоко аналізує технічні механізми дезінформації та маніпуляцій, однак хотілося б побачити глибше теоретичне осмислення епістемологічної кризи політичної науки, спровокованої феноменом «постправди» та «ехо-камер». Якщо онтологічна основа спільної політичної істини систематично підривається, то які нові механізми політичної довіри (поза медіаграмотністю) повинні бути впроваджені для збереження раціональності публічної сфери та функціонування демократичних інститутів?

2. Робота зосереджується переважно на протиставленні державних суб'єктів (традиційна геополітична парадигма). В умовах мережецентричної реальності прошу пояснити, як запропонована концептуальна модель враховує або розміщує транснаціональних недержавних акторів (наприклад,

глобальні технологічні корпорації, які контролюють інформаційні платформи; міжнародні хакерські угруповання) як незалежних політичних суб'єктів інформаційного протиборства, які мають власні політичні цілі, а не лише як інструменти держав.

3. Серед завдань зазначено вивчення соціокультурних детермінант. Однак, практичні рекомендації здебільшого стосуються *безпеки* та короткострокового реагування. Прошу деталізувати, який довгостроковий вплив інформаційне протиборство, зокрема, стійка поляризація та функціонування ехо-камер, має на українську політичну культуру (наприклад, на рівень громадянської участі, політичну толерантність), і які політичні стратегії пропонуються для відновлення здоров'я публічного дискурсу як основи демократичного розвитку.

Висловлені зауваження мають дискусійний характер і жодним чином не впливають на загальну високу оцінку дисертаційної роботи.

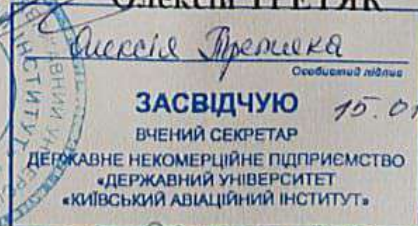
Висновок

Дисертаційне дослідження Руцького Сергія Васильовича «Інформаційне протиборство в сучасному світовому політичному процесі в умовах цифрової реальності» є завершеною, оригінальною науково-кваліфікаційною працею, що відповідає високим вимогам, встановленим до робіт на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 052 – Політологія. Автор роботи, Руцький Сергій Васильович, заслуговує на присудження йому ступеня доктора філософії в галузі політології.

Офіційний опонент

Доктор політичних наук,
професор,
завідувач кафедри
політології, соціології та філософії
Державного некомерційного
підприємства
«Державний університет
«Київський авіаційний інститут»

Олексій ТРЕТЯК

Тетяна Кадок